

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 1959, sp. zn. 4 Tz 14/59, ECLI:CZ:NS:1959:4.TZ.14.1959.1

Číslo: 28/1959

Právní věta:

Při právním posouzení více útoků (skutků), spáchaných kulakem ke škodě JZD, nutno přihlížet v zájmu třídního rozboru věci k závažnosti jednání v celé jeho souvislosti.

Dopustil-li se obžalovaný kulak při svém zcela negativním poměru k JZD od doby, kdy do družstva vstoupil, celé řady skutků zakládajících úmyslné trestné činy, které směřovaly přímo k poškození družstva, vyplývá pak při třídním pohledu na souzenou věc v celé její souvislosti, že obžalovaný kulak z nepřátelství k lidově demokratickému řádu se dopustil jednání v úmyslu ztěžovat plnění státního plánu rozvoje národního hospodářství v úseku združstevněné zemědělské výroby.

Právnímu posouzení zjištěného skutku obžalovaného kulaka z hlediska trestného činu sabotáže podle § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák. nebrání skutečnost, že obžaloba neuvádí, že se obžalovaný dopustil ke škodě JZD jednání, objektivně vykazujícího znaky sabotáže, z nepřátelství k lidově demokratickému řádu, neboť zjištění tohoto motivu nemění nic na totožnosti zažalovaného skutku, při jehož právním posouzení není soud - jak plyne z ustanovení § 239 tr. ř. - vázán obžalobou.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 20.05.1959

Spisová značka: 4 Tz 14/59

Číslo rozhodnutí: 28

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Družstvo jednotné zemědělské, Nepřátelství k lidově demokratickému zřízení, Obžaloba, Posouzení právní, Postoupení věci, Předběžné projednání obžaloby, Rozkrádání a poškozování majetku v socialistickém vlastnictví, Sabotáž, Souběh, Spekulace

Předpisy:

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Obžalovaný kulak vstoupil v roce 1957 do JZD, když bylo v obci založeno. Od počátku však neměl kladný poměr k družstvu a odcizoval postupně ke škodě družstva zelenou píci (nejméně 100 q) pro

svá prasata, jež v nadměrném množství choval na svém záhumenku. Za tímtež účelem odcizil přibližně i 100 kg šrotu a otrub, dále asi 250 kg různých zrnin a asi 100 kg setového ovsa a 20 kg hrachu. Zrniny použil pro svoji drůbež, kterou na záhumenku choval rovněž v značném množství. Kromě těchto zemědělských produktů odcizil z družstevního majetku i chlévskou mrvu, kterou věnoval jinému zemědělci, který dosud v obci soukromě hospodařil, na různých místech většinou ve zvláštních skryších skrýval přes 11 q pšenice a přes 9 q žita se spekulacním úmyslem pro případ, že bude zase soukromě hospodařit. Stejně ukryl a do společného inventáře neodvedl různé hospodářské nářadí (řemeny k mlátičce, třídičné brány, plečku, nože k výfukové řezačce). O vozu s gumovými koly s náhradním kolem a třemi plášti nepravdivě předstíral, že patří jeho bratru a zanedbával svou povinnost krmit u něho v usedlosti ustájený hovězí dobytek tím, že nepřivezl několikrát krmení, ač v téže době přivezl krmení pro svůj záhumenkový dobytek.

Lidový soud ve Strakoniciích uznal obžalovaného vinným trestnými činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. a) tr. zák., spekulace podle § 134a odst. 1 tr. zák. a poškozování provozu podle § 135 odst. 1 tr. zák., odsoudil ho k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání čtyř let a k vedlejším trestům ztráty čestných práv občanských (práva volebního) na dobu 5 let po odpykání trestu odnětí svobody, propadnutí veškerého jmění, zákazu pobytu v okrese strakonickém na 10 let a uveřejnění rozsudku.

Krajský soud v Českých Budějovicích usnesením zamítl odvolání, které podal pouze obžalovaný.

Nejvyšší soud ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu vyslovil porušení zákona v ustanovení § 13 odst. 1, § 247 odst. 1 tr. ř. se zřetelem k § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák., rozsudek i usnesení krajského soudu na ně navazující ve výroku o vině i trestu zrušil a věc postoupil krajskému soudu v Českých Budějovicích jako příslušnému, aby ji – jsa vázán právním názorem Nejvyššího soudu – v rozsahu zrušení projednal z hlediska ustanovení § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák. a o ní rozhodl.

Odůvodnění:

Skutky, které lidový soud naznačeným způsobem posoudil, zjistil ve shodě s výsledky vykonaného dokazování, přihlédnuv ke všem vykonaným důkazům i k obhajobě obžalovaného, s níž se po stránce skutkové zcela vypořádal. Podle tohoto skutkového zjištění obžalovaný jako kulak, největší v obci Klínovicích, obhospodařující zemědělskou usedlost s výměrou přes 24 ha zemědělské půdy, náležitě strojově vybavenou, na níž byly stále zaměstnány jedna až dvě, popřípadě i více cizích pracovních sil, vstoupil v roce 1957 do JZD, když bylo v obci založeno. Od počátku však neměl kladný poměr k družstvu a sám doznal, že vstup do něho volil jen jako nutné zlo, spoléhaje na to, že družstvo se neudrží stejně jako lidově demokratický řád, jehož byl nepřítelem – jak to lidový soud v souladu s doznáním obžalovaného v přípravném řízení výslovně zjišťuje. Jako člen družstva s takovým postojem k družstvu odcizoval postupně ke škodě družstva zelenou píce (nejméně 100 q) pro svá prasata, jež v nadměrném množství choval na svém záhumenku. Za tímtež účelem odcizil přibližně i 100 kg šrotu a otrub, dále asi 250 kg různých zrnin a asi 100 kg setového ovsa a 20 kg hrachu. Zrniny skrmil zejména drůbeží, kterou na záhumenku choval rovněž v značném množství. Kromě těchto zemědělských produktů odcizil z družstevního majetku i chlévskou mrvu, kterou věnoval jinému zemědělci, který dosud v obci soukromě hospodařil. V tomto jednání lidový soud spatřoval trestný čin rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle § 245 odst. 1 písm. a) tr. zák. Trestného činu spekulace se obžalovaný podle skutkového zjištění lidového soudu dopustil tím, že na různých místech většinou ve zvláštních skryších skrýval přes 11 q pšenice a přes 9 q žita se spekulacním úmyslem pro případ, že bude zase soukromě hospodařit. Stejně ukryl a do společného inventáře neodvedl různé hospodářské nářadí (řemeny k mlátičce, třídičné brány, plečku, nože k výfukové řezačce). O vozu s gumovými koly s náhradním kolem a třemi plášti nepravdivě předstíral, že patří jeho bratru, ač pak v trestním řízení doznal, že mu jej bratr pouze opatřil. Trestný čin poškozování

provozu podle § 135 odst. 1 tr. zák. spatřoval lidový soud v tom, že obžalovaný zanedbával svou povinnost krmit u něho v usedlosti ustájený hovězí dobytek tím, že nepřivezl několikrát krmení, ač v téže době přivezl krmení pro svůj záhumenkový dobytek. (Pokud lidový soud spatřoval poškozování provozu též v tom, že obžalovaný neobstaral pro dobytek vodu, krajský soud v odůvodnění svého rozhodnutí neměl tento fakt za zjištěný z důvodů jím blíže ve shodě s výsledky vykonaného dokazování uvedených).

Proti rozsudku lidového soudu podal předseda Nejvyššího soudu ohledně obžalovaného A. V. stížnost pro porušení zákona, v níž dovozuje, že lidový soud porušil zákon v ustanoveních § 13 odst. 1, § 247 odst. 1 tr. ř. se zřetelem k ustanovení § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák. Namítá, že lidový soud neposoudil trestnou činnost obžalovaného v celé její souvislosti na základě třídního rozboru věci. Důsledkem pak bylo, že trestná činnost tohoto obžalovaného se rozpadla v jednotlivé trestné činy, jimiž byl obžalovaný uznán vinným, ačkoliv se dopustil trestného činu sabotáže podle § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák., o němž nebyl lidový soud příslušným rozhodovat. Ve lhůtě uvedené v ustanovení § 296 odst. 3 tr. ř. předseda Nejvyššího soudu navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil rozsudek lidového soudu ohledně obžalovaného A. V. a postoupil věc příslušnému krajskému soudu k projednání a rozhodnutí z hlediska ustanovení § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Usnesení krajského soudu v Českých Budějovicích jako soudu odvolacího, jímž bylo zamítnuto odvolání obžalovaného A. V., předseda Nejvyššího soudu ve stížnosti pro porušení zákona nenapadá s odůvodněním, že se proti rozsudku lidového soudu odvolal pouze obžalovaný, takže mu nemohl být uložen vzhledem k ustanovení §§ 286 a 290 tr. ř. přísnější trest, jak jej zákon stanoví na trestný čin sabotáže podle § 85 odst. 1 tr. zák. Krajský soud, i když se zákaz reformace in peius týká jen výroku o trestu, a ne též výroku o vině, nebyl by mohl učinit nic jiného, než zrušit rozsudek lidového soudu a podle § 273, popř. podle § 280 tr. ř. postoupit věc krajskému soudu k projednání a rozhodnutí věci v první instanci. To by se bylo mohlo stát, aniž by ovšem bylo možno vyvodit z toho případné přísnější důsledky, pokud jde o trest.

Nejvyšší soud přezkoumal věc v rozsahu uvedeném v ustanovení § 293 odst. 1 tr. ř. a shledal, že rozsudkem lidového soudu byl porušen zákon ve směrech vytýkaných stížnosti pro porušení zákona, přičemž Nejvyšší soud souhlasí i s důvody ve stížnosti pro porušení zákona uvedenými.

Nutno přiznat, že i když lidový soud ohledně obžalovaného jednotlivá fakta správně zjistil, nelze však souhlasit s jejich právním posouzením. Při právním posouzení těchto faktů totiž nepřihlédl lidový soud k veškerému jednání obžalovaného v celé jeho souvislosti, jak to vyžadoval třídní přístup k věci. Lidový soud stejně jako obžaloba konstatuje, že obžalovaný je kulak; zjišťuje dále, že tento obžalovaný vstoupil do družstva jen proto, že to v současné době považoval za nutné, na JZD nahlížel jak na přechodné opatření a zlo, jež nebude trvalé, že se poměry změní a že bude zase soukromě hospodařit. Lidový soud pak při úvaze o trestu dovozuje, že obžalovaný „proto družstvu skrytě škodil a vnitřně tak působil, aby bylo JZD narušeno“.

Dopustil-li se obžalovaný při svém zcela negativním poměru k JZD od doby, kdy do družstva vstoupil, celé řady skutků zakládajících úmyslné trestné činy, které směřovaly přímo k poškození družstva, vyplývá z toho při třídním pohledu na souzenou věc, že obžalovaný kulak se dopustil těchto jednání z nepřátelství k lidově demokratickému řádu v úmyslu ztěžovat plnění státního plánu rozvoje národního hospodářství v úseku združstevněné zemědělské výroby.

Je to zřejmé nejen ze skutečností zjišťovaných v odůvodnění rozsudku lidového soudu, jež zakládají při izolovaném jejich posouzení znaky trestných činů, jimiž byl obžalovaný uznán vinným, ale i z dalších okolností vyplývajících z výsledků vykonaného dokazování, zejména pak z nepříznivých výroků obžalovaného, namířených proti družstvu a družstevní myšlence, jimiž podle vlastního doznání ovlivňoval ostatní zemědělce v obci včetně členů družstva, způsobu, jakým nabádal

zemědělce J. Č., aby do družstva nevstupoval a způsobu, jímž na úkor družstva neúměrně rozšiřoval záhumenek, několikrát nepřivezl krmení pro dobytek u něho ustájený, zatím co svůj nakrmil a ošetřoval. To vše i manipulace při černých porážkách prasat v předchozích letech, kdy ještě soukromě hospodařil, způsob, jakým ukrýval obilí a nářadí, nasvědčuje tomu, že se obžalovaný svou trestnou činností dopustil především trestného činu sabotáže podle § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák., v jednočinném souběhu s trestnými činy rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví a spekulace.

Při posouzení trestné činnosti obžalovaného nutno mít na zřeteli, že jde o trestnou činnost pachatele z řad třídních nepřátel, a sice oné části kulaků, která se nedala přesvědčit ani úspěchy socialistické výstavby o beznadějnosti svého odporu a snaží se dále aktivně útočit proti zájmům rolníků kolektivně hospodařících. Pramen útoků kulaků proti ekonomickým základům našich jednotných zemědělských družstev je třeba spatřovat v motivech třídního nepřátelství, projevujících se v úmyslu ztěžovat postupné dokončení socialistické výstavby našeho zemědělství i ve snaze získat prospěch na úkor společných zájmů pracujících rolníků.

Právnímu posouzení zjištěného skutku obžalovaného kulaka z hlediska trestného činu sabotáže podle § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák. nebrání skutečnost, že obžaloba neuvádí, že se obžalovaný dopustil jednání ke škodě JZD, jež objektivně vykazuje znaky sabotáže, z nepřátelství k lidově demokratickému řádu, neboť zjištění tohoto motivu nemění nic na totožnosti zažalovaného skutku, při jehož právním posouzení není soud – jak plyne z ustanovení § 239 tr. ř. – vázán obžalobou.

Jestliže lidový soud za těchto okolností nevyvodil důsledky z toho vyplývající a nepostoupil věc věcně příslušnému krajskému soudu (§ 13 odst. 1, § 247 odst. 1 tr. ř.), porušil zákon v těchto ustanoveních se zřetelem k ustanovení § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák.

Nejvyšší soud proto zrušil rozsudek lidového soudu, jakož i usnesení krajského soudu i další rozhodnutí na rozsudek lidového soudu navazující, pokud se týkají obžalovaného a postoupil věc příslušnému krajskému soudu v Českých Budějovicích k jejímu projednání z hlediska ustanovení § 85 odst. 1 písm. a) tr. zák. a rozhodnutí ohledně jmenovaného obžalovaného.